

KPSS
2024
ÖABT

Bütün kitaplar cepte, tablette, masanda

VIDEO
DESTEKLİ

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ

KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ

Arti - Yapay
Zekâ Asistan

Dijital Öğrenme
Ayak İzi

Hibrit Kitap
Teknolojisi

Hibrit kitaba erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Beden Eğitimi Öğretmenliği Konu Anlatımlı

ISBN 978-625-6829-41-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

8. Baskı: Ağustos 2023, Ankara

Proje-Yayın: Nafiz İlker Çorumluoğlu

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Beden Eğitimi Öğretmenliği Testi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dille yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da 0 538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

QR kodlar ile ilgili bilgiler bir sonraki sayfada yer almaktadır.

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

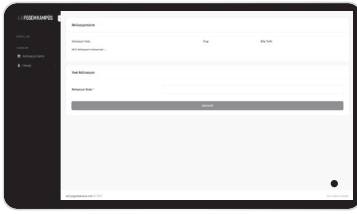
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Yapay zekâ, bırakılan etkileşimler sonrasında kullanıcıların başarı durumlarını tespit ederek karşılıklarına bir analiz ekranı çıkarmaktadır.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden etkileşimli ve yapay zekâ destekli hibrit kitaba erişim sağlayabilirsiniz.

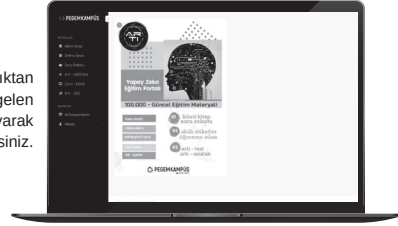

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "Aktivasyonlarım" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

2. Adım Aktivasyon

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "Hibrit Kitap" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2024 tarihine kadar geçerlidir.
Hibrit kitaplara kasım ayı itibarıyla erişim sağlanacaktır.**

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN
TEMELLERİ

Anlam ve Kapsamı	1
Beden Eğitimi ve Sporun Felsefesi ve Amaçları	3
Tarihsel Temelleri	8
Motor Davranış	17
Egzersiz Fizyolojisi ve Fiziksel Uygunluk (Fitness)	20
Spor Sosyolojisi	21
Spor ve Egzersiz Psikolojisi	25
Spor Pedagojisi	27
Beden Eğitim ve Sporda Meslek Alanlarının Geleceği	29
Beden Eğitim ve Sporun Türk Eğitim Sistemin İçindeki Yeri ve İşlevi	31
Çözümlü Test	32
Çözümler	35

2. BÖLÜM: İNSAN ANATOMİSİ VE
KİNESİYOLOJİ

İnsan Vücudunun Organizasyonu	36
Kimyasal Organizasyon	36
Hücreyel Organizasyon	36
Vücudun Dokusal Organizasyonu	37
Vücudun Organ ve Sistem Organizasyonu	42
Anatomik Terimler ve Kavramlar	43
İnsan İskeletinin Yapısı	45
Kaslar	46
Vücudun Başlıca Hareketleri	50
Sportif Hareketlerin Kinesiyolojik Analizleri	52
Çözümlü Test	54
Çözümler	56

3. BÖLÜM: SAĞLIK BİLGİSİ VE İLK YARDIM

Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım	57
Hastalıklardan Korunma Yöntemleri	57
Çocuklarda ve Gençlerde Zararlı Alışkanlıklar ve Etkileri	58
İlk Yardım	59
Çözümlü Test	75
Çözümler	77

4. BÖLÜM: EGZERSİZ FİZYOLOJİSİ

Giriş	78
Hücre, Doku, Organ Sistemlerinin Fonksiyonları	78
Enerji Sistemi	79
Egzersiz Sonrası Toparlanma ve Yorgunluk	81
Antrenmanın Fizyolojik Temelleri	84
Organizmanın Fiziksel Eforlara Göre Kısa ve Uzun Dönem Uyumu	85
Çözümlü Test	91
Çözümler	93

5. BÖLÜM: ANTRENMAN BİLGİSİ

Antrenman Biliminin Temel İlkeleri ve Antrenman Kavramı	94
Antrenman Hazırlık Aşamaları Bedensel - Teknik - Taktik - Zihinsel (Psikolojik).....	94
Becerilerin Sınıflandırılması.....	95
Antrenman İlkeleri.....	96
Antrenman Öğeleri ve Bileşenleri	100
Temel Motorik Özellikler Tanımı ve Antrenmanı	101
Dayanıklılık.....	103
Hareketlilik.....	107
Esneklik	108
Isınma.....	108
Antrenman Planlaması	109
Çözümlü Test	113
Çözümler	115

6. BÖLÜM: FİZİKSEL UYGUNLUK - EGZERSİZ PROGRAMLAMA

Fiziksel Uygunluk.....	116
Fiziksel Uygunluğun Ölçümü, Değerlendirilmesi ve Program Hazırlama.....	116
Vücut Kompozisyonu.....	129
İdeal Ağırlığın Belirlenmesi Yöntemleri.....	135
Kassal Kuvvet, Kassal Dayanıklılık	138
Esneklik	142
Okul Çağı Çocuklarının Fiziksel Uygunluklarını Belirlemek İçin Kullanılan Test Bataryaları	145
Temel İskelet ve Öneriler	146
Çözümlü Test	149
Çözümler	151

7. BÖLÜM: ÖĞRETİM STİLLERİ

Öğretim Stilleri	152
H.Ö.Ö.C İlişkisi	154
Komut Stili	155
Alıştırma Stili.....	156
Eşli Çalışma Stili.....	158
Kendini Denetleme Stili	159
Katılım Stili.....	160
Yönlendirilmiş Buluş Stili	165
Problem Çözme Tek Çözüm Stili.....	166
Problem Çözme Farklı Yollar Üretimi	167
Öğrenen Tasarımlı Bireysel Program Stili.....	169
Öğrencinin Başlatması Stili.....	171
Kendi Kendine Öğrenme Stili	172
Çözümlü Test	174
Çözümler	176

8. BÖLÜM: BEDEN EĞİTİMİNDE ÖĞRETİM MODELLERİ

Beden Eğitiminde Öğretim Modelleri	177
Beden Eğitimi İçin Sekiz Öğretim Modeli.....	180
Doğrudan Öğretim Modeli	180
Bireysel Öğretim Modeli	183
İşbirlikli Öğrenme.....	185
Spor Eğitimi Modeli.....	189
Akran Öğretimi.....	192
Sorgulama Öğretimi Modeli	195
Taktiksel Oyun Modeli.....	198
Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Öğretimi.....	202
Çözümlü Test	210
Çözümler	213

9. BÖLÜM: PSİKOMOTOR GELİŞİM

Motor Gelişim	215
Motor Gelişim ve Hareket Alanları.....	216
Motor Gelişime İlişkin Yaklaşımlar (Teoriler).....	217
Çocuklarda Temel Motorik Özelliklerin Gelişimi.....	229
Çözümlü Test	231
Çözümler	233

10. BÖLÜM: BECERİ ÖĞRENİMİ

Beceri Öğrenimi	234
Yeteneklerin Gruplandırılması	237
Motor Becerilerin Sınıflanması	237
Beceri Öğrenmede Bireysel Farklılıklar	241
Çözümlü Test	245
Çözümler	247

11. BÖLÜM: EGZERSİZ VE BESLENME

Temel Beslenme İlkeleri.....	249
Besin Öğeleri ve Organizmadaki Fonksiyonları	249
Fiziksel Aktivite ve Beslenme İlkeleri Arasındaki İlişki.....	256
Ergojenik Besin Destekleri.....	257
Beslenmenin, Kilo ve Kalp Damar Hastalıklarının Kontrolündeki Yeri	258
Çözümlü Test	262
Çözümler	264

12. BÖLÜM: EĞİTSEL OYUNLAR

Eğitsel Oyunlar	265
Oyun.....	265
Oyunun Tarihsel Gelişimi.....	265
Çocukların Gelişimi, Oyun ve Öğrenme	265
Oyun Teorileri	267
Oyuna İlişkin Kavramlar.....	268
Eğitsel Oyunlar	270
Çözümlü Test	273
Çözümler	275

**13. BÖLÜM: BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
YÖNETİMİ**

Beden Eğitimi ve Spor Yönetimi.....	276
Yönetim ve Yönetim Yaklaşımları.....	276
Yönetim Biçimlerine Göre Yöneticilerin Sınıflanması	281
Spor Yönetimi	281
Türk Spor Teşkilatları.....	282
Çözümlü Test	286
Çözümler	288

**14. BÖLÜM: ENGELLİLER İÇİN BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR**

Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor.....	289
Engelli Kavramı	289
Engel Grupları	290
Özel Gereksinimli Öğrencilerin Genel Öğrenme İlkeleri	292
Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Beden Eğitimi Modelleri.....	292
BEP ve Kaynaştırma	293
Engel Türleri ve Spora Katılım.....	294
Çözümlü Test	299
Çözümler	301

15. BÖLÜM: TAKIM SPORLARI

Takım Sporları	302
Basketbol	302
Futbol	307
Voleybol	310
Hentbol	315
Çözümlü Test	320
Çözümler	323

16. BÖLÜM: ATLETİZM VE JİMNASTİK

Atletizm	325
Atletizmde Branşların Sınıflandırılması	326
Koşular	327
Pist Koşuları	327
Engel Koşuları	328
Atmalar	328
Atlamalar	330
Çoklu Yarışmalar	331
Jimnastik	331
Jimnastik Branşlarının Sınıflandırılması	334
Artistik Jimnastik	334
Ritmik Jimnastik	335
Trambolin	335
Çözümlü Test	336
Çözümler	338

17. BÖLÜM: RİTİM EĞİTİMİ VE DANS, HALK OYUNLARI

Ritim Eğitimi ve Dans, Halk Oyunları	339
Standart Danslar (Salon Dansları)	340
Latin Dansları	341
Sokak Stili Danslar (Urban)	343
Sahne Dansları (Performing Art)	344
Geleneksel Danslar	344
Halk Dansları	345
Türkiye'de Halk Oyunlarının Türleri	346
Çözümlü Test	349
Çözümler	351

18. BÖLÜM: ALAN EĞİTİMİ

Alan Eğitimi	352
Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Programında Anahtar Yetkinlikler	353
Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Alana Özgü Beceriler	355
Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Değerler	355
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğrenme Alanı	356
Beden Eğitimi Dersi Kazanım Özellikleri	361
Öğrenme Öğretme Süreçleri	366
Öğretim Materyal ve Teknolojileri	367
Ölçme ve Değerlendirme İlkeleri	371
Çözümlü Test	372
Çözümler	375
Kaynakça	377

ANLAM VE KAPSAMI

1960'lı yıllardan sonra geleneksel okuldaki beden eğitimi programlarının dışında beden eğitimi alanı egzersiz bilimleri ve spor olarak genişledi ve bu tarihten sonra önemli değişimler gerçekleşti. Modern beden eğitimi, egzersiz bilimleri ve spor, okul ortamlarında öğrencileri eğitmek için öğretmen yetiştirilen programlardan ve ortak kültürden doğmuştur. Zamanla bu alan içerisinde yeni alt disiplinler ortaya çıkmış ve bu anlamda yeni kariyer fırsatları doğmuştur. Günümüzde beden eğitimi, egzersiz bilimi ve spor alanında çalışanlar birçok farklı ortamda her yaşta insana hizmet vermektedir. Bu hizmeti sağlamak için beden eğitimi, egzersiz ve spor programları özellikle son 50 yılda önemli ölçüde artmış ve çeşitlenmiştir. Programlar geleneksel okul ortamlarından topluma, eve, çalışma alanlarına, ticaret ve sağlık alanlarına genişlemiştir.

Beden eğitimi, egzersiz bilimleri ve sporun ortak noktası insanın hareketi ya da fiziksel aktivitedir. Fiziksel aktivite bu dinamik alanların temel unsurudur. Tarihsel olarak beden eğitimi programları çocuklara ve gençlere okul ortamlarında öğretime odaklanırdı. 1960'lı yıllardan beri beden eğitiminde önemli değişimler oldu ve beden eğitimi okul dışı ortamlara ve her yaşta insanın katılabileceği programlara taşındı. Bugün beden eğitimi bireylerin becerilerini geliştirmeyi, fiziksel uygunluğunu artırmayı, doğru bilgi ve tutumlar edinmesine yardım etmek için araç olarak fiziksel aktiviteyi kullanan eğitimsel bir süreçtir. Bugünün beden eğitimi programlarının çoğu gelişimsel modele dayanmaktadır. Bu modele göre beden eğitimi dikkatli olarak yapılandırılmış fiziksel aktivite yoluyla kişinin bütün olarak gelişimine katkıda bulunur. Günümüz beden eğitimi anlayışı; motor beceri edinimini, ideal sağlık ve iyi olma hâlini devam ettirmek için fiziksel uygunluğu geliştirmeyi ve sürdürmeyi, fiziksel aktivite hakkında bilgi sahibi olmayı, yaşam boyu öğrenme ve yaşam boyu katılım için olumlu tutumları artırmayı içermektedir.

DIKKAT

Okul beden eğitimi açısından ya da bakışı açısından sporun anlamı ya da amacı altı başlık altında toplanabilir:

- ☛ Sağlık ve fiziksel uygunluk
- ☛ Eğlence, yaşantı, etkilenme
- ☛ Estetik, gösteri, biçimlendirme
- ☛ Verim, kendine güven
- ☛ Macera
- ☛ Birliktelik, kurumsallık, toplumsallık

Okul sporlarının amaçları dışında, sporun diğer amaçları spor yapan kişinin amacı, yaşı ve özelliklerine göre değişebilir. Bu özelliklere göre spor yapmada bazen sağlık, bazen performans bazen de heyecan ve macera ön plana çıkabilir.

Spor alanında çalışan araştırmacıların sayısının önemli ölçüde artmasıyla birlikte beden eğitimi öğretmeni yetiştirme, öğretmen verimliliği, öğretim yöntemleri, öğrenci öğrenmesini geliştirme gibi konularda elde edilen bilgi her geçen gün genişlemektedir. Bu alana ilişkin yardımcı olabilecek temel bazı kavramların tanımları aşağıda sunulmuştur:

Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar

Egzersiz: Temel seviyenin üzerinde enerji tüketimi gerektiren ve fiziksel uygunluğu yakalamak amacıyla yapılan fiziksel aktivitedir. Egzersiz planlanmış, yapılandırılmış ve tekrarlı şekilde gerçekleşir. Egzersizin süresi, sıklığı ve yoğunluğu ölçülebilir. Bilim alanı olarak egzersiz bilimi; biyoloji, biyokimya, fizik ve fizyoloji gibi birçok farklı alanın teori ve yöntemleri üzerine gelişmiştir.

Fiziksel Aktivite: Temel seviyenin üzerinde enerji harcamayı gerektiren iskelet kaslarının kasılması ile üretilen beden hareketidir. Bu geniş kavram, egzersizi, sporu, dansı, cimmnastiği, aktif oyunları, günlük yaşam aktivitelerini ve aktif mesleki görevleri kapsar.

Fiziksel Uygunluk: İnsanın yorulma olmaksızın günlük işlerini yerine getirebilmesi, çeşitli fiziksel aktivitelere katılmak için enerjiye sahip olması ve düşük riskte sağlık problemleriyle ilgili iyi olma durumudur.

☛ **Kondisyon:** Bireyin fiziksel ve zihinsel baskılara dayanma ve uyum sağlama gücüdür.

☛ **Performans:** Yapılan spor dalında ortaya konulan ürün ve sonuçtur.

Beden Eğitimi: Günümüzdeki anlamı müfredat kapsamında öğrencilere öğrenme, anlamlı içerik ve uygun öğretim fırsatı sağlayan okullarda gerçekleşen bir derstir. Kaliteli beden eğitimi programları fiziksel yeterliği artırmaya, sağlık ilişkili fiziksel uygunluğa, kişisel sorumluluğu geliştirmeye, yaşam boyu fiziksel olarak aktif olmaları için bütün öğrencilere eğlenceli fiziksel aktivite sunmaya odaklanmaktadır. Spordan farklı olarak rekabet ve yarışma ön planda değildir.

Spor: Kurallar ile yönetilen yüksek seviyede organize ve yarışma türünde fiziksel aktivitelerdir. Kurallar, bireylerin adil şekilde ve belirli bir amacı başarabilmeleri için rekabeti ve şartları standart hâle getirir. Spor kişinin yeterliğini göstermesi ve sınırlarını zorlaması için anlamlı fırsatlar sağlar. Kişi, kendisiyle ya da başka birine karşı rekabet içinde olabilir. Birçok farklı yaş ve yetenekte insan keyif

almak, kişisel tatmin ve zafer ya da ödül elde etmek gibi nedenlerle spora katılmaktadır. Rekabetin seviyesi rekreasyonel sporlardan elit sporlara kadar uzanır.

Beden Eğitimi, Egzersiz Bilimi ve Spor Alanı

Alan kavramı, iyi bilinen bir disiplinin, sosyal hizmet götürmek için bir ya da daha fazla çalışanın ve ortak amaçlar üzerine odaklanmış bir yapının birleşimi olarak tanımlanmıştır. Disiplinlerde araştırmacılar bilgiyi iletmeye hizmet ederken, bu bilgiler de çalışanların insanlara hizmeti götürmesi için bir temel olur.

Beden Eğitimi ve Spor Arasındaki Farklar

Spor	Beden Eğitimi
1. Yarışmadır.	1. Yarışma değildir.
2. Reklam aracıdır.	2. Reklam aracı değildir.
3. Bir meslektir.	3. Meslek değildir.
4. Seyir vasıtasıdır.	4. Seyir vasıtası değildir.
5. Politika aracıdır.	5. Politika aracı değildir.
6. Bir aktivitenin spor olabilmesi için; sistem, program, organizasyon ve rekabet gereklidir.	6. Beden eğitimi sadece bir fiziksel aktivitedir.

Beden Eğitimi ve Spor Arasındaki Ortak Yönler

- ✎ Eğitim ve eğlence aracıdır.
- ✎ Teknik ve bilimseldir.
- ✎ Zevkli ve estetikdir.
- ✎ Fiziksel ve ruhen güçlenmeyi sağlar.

“Sportif Oyun”

Belli kurallar içerisinde başkalarına karşı üstünlük kurma amacı ile yapılan faaliyetlerdir.

Yarışma: Bireysel olarak yapılan, sonucu belli ölçülere dayalı (ağırlık, zaman) sportif faaliyetlerdir. Katılımcılara yarışmacı denir.

Müسابaka: Birden fazla bireyin, birden fazla bireye karşı takım hâlinde gerçekleştirdiği sportif faaliyetlerdir. Katılımcılara müsabık denir.

Meslek: Beden eğitimi, egzersiz ve spor bir meslek olarak tanımlanabilir. Meslek, hizmet etmek yoluyla toplumu daha iyi hâle getirmeyi amaçlamış özel eğitim almayı gerektiren entelektüel bir çalışma alanında uğraşmaktır. Beden eğitimi, egzersiz bilimci ve spor liderleri lisans seviyesinde diplomaya sahiptirler ve alandaki lisansüstü programlar yoluyla çalışmalarını iletilebilirler. Bu anlamda bu alanların topluma dönük mesleki karşılıkları vardır.

Beden Eğitimi ve Spor İle İlgili Bazı Disiplinler

Akademik Disiplin: 1960'lı yılların ortalarında akademik bir disiplin olarak kabul edildiği dönemden bu yana beden eğitimi alanındaki araştırmaların sayısı hızla artmıştır. 1964 yılında Franklin Henry, beden eğitimi akademik disiplin ve organizasyon olarak adlandırmış ve disiplin hareketinin gelişimi ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın ardından beden eğitimi, egzersiz bilimleri ve spor alanı 12 alt disiplinden oluşmuştur. Bu alt disiplinler; egzersiz fiziolojisi, spor sağlık, spor biyomekaniği, spor felsefesi, spor tarihi, spor ve egzersiz psikolojisi, motor gelişim, motor öğrenme, spor sosyolojisi, spor pedagojisi, uyarlanmış fiziksel aktivite ve spor yönetimidir.

- ✎ **Spor Tarihi:** Geçmişten günümüze sporun geçirdiği evreleri inceler.
- ✎ **Spor Psikolojisi:** Motivasyon, beklenti ve pekiştireç gibi sporunun performansını etkileyen psikolojik faktörleri inceler.
- ✎ **Spor Sosyolojisi:** Toplum ve spor arasındaki ilişkiyi inceler.
- ✎ **Spor Felsefesi:** Ahlaki değerler ve ahlakın temel kavramları ile sporun ilişkisidir.
- ✎ **Spor Biyomekaniği:** İnsan vücuduna etki eden iç ve dış kuvvetler ile bu kuvvetlerin etkilerini inceleyen bilim dalıdır.
- ✎ **Egzersiz Fiziyojisi:** Kas, solunum sistemi, kardiyovasküler uygunluk gibi fonksiyonların fiziksel aktiviteye uyumunu inceler.
- ✎ **Kinesiyoloji:** İnsan hareketleri üzerine çalışan bilim dalıdır.

Özelleşme ve Bütünleşme: Alt disiplinlerin ortaya çıkışı hem akademisyenlerin hem de alandaki uygulayıcıların özelleşmesine yol açmıştır. Yeni mesleki topluluklar ve akademik dergiler bu alanda yapılan ortak çalışmaların sayısını hızla artırmıştır. Okullar ve üniversiteler gelişmelere bağlı olarak müfredatlarını değiştirmiş ve yeni dersler eklemişlerdir. Bunun dışında lisansüstü programların sayısı hızla artmış ve alana ait üretilen bilgi her geçen gün genişlemiştir. Bu hızlı genişlemeye rağmen tüm alanların ortak odağı fiziksel aktivitenin yaygınlaşması için örtüşmekte ve bütünleşmektedir.

Benzer Alanlar: Sağlık, rekreasyon ve serbest zaman ile dans; sıklıkla beden eğitimi, egzersiz ve spora benzer alanlar olarak kabul edilmektedir. Bu alanlar da yaşam kalitesini artırmaya yönelik birçok ortak amacı paylaşmaktadırlar fakat bu amaçlara ulaşmak için alanların içeriği ve yöntemleri farklıdır.

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN FELSEFESİ VE AMAÇLARI

Beden eğitimi, egzersiz ve spor alanında çalışanlar; birçok farklı beceri seviyesi ve ihtiyacı olan insanların yaşam boyu fiziksel olarak aktif olmaları için farklı ve çok çeşitli uygulamalar yapmak zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Bu çeşitlilik içinde çalışanların birçok farklı insana uygun öğrenme ortamını sağlaması için alana ilişkin deneyimleri ve inançları yansıtan felsefeye sahip olunması çok önemlidir. Sahip olunan felsefi duruş kişinin eylemlerine, kendi gelişimine, birey ve toplum yararına çalışmaya rehberlik eder. Programın amaçlarını belirlemede felsefe, kişiye bir çerçeve oluşturur. Profesyoneller programın amaçlarını çalışılan bağlamın özelliklerine göre tanımlanmalıdır. Bağlam fitness merkezi, rehabilitasyon programı ya da toplum sporları programı olabilir. Programların amaçlarına ulaşması için doğasına uygun, kendine özgü ve net hedefler konulması gerekmektedir.

Felsefe bilgelik sevgisi anlamına gelir. Felsefeciler gerçeğin, bilginin, anlamın ve değerlerin sistematik incelenmesi yoluyla doğru bilgiye ulaşmaya çalışırlar. Felsefe alanlarına ilişkin farklı sınıflandırmalar olsa da ontoloji, epistemoloji, mantık, aksiyoloji, etik ve estetik yaygın olarak kullanılan felsefe ögeleridir.

Ontoloji: Varoluşun anlamı nedir, gerçek nedir, bireyin gerçek dünyanın engelleri ile buluşması için beden eğitimi programlarında deneyimler nasıl olmalıdır? gibi sorulara cevap aranan alandır.

Epistemoloji: Bilginin doğasını inceleyen bir felsefe alanıdır. Bilginin yapısını, sınırlarını ve kökenini incelemek için eleştirel ve analitik yöntemleri kullanır. Bilginin doğası nedir ve bilgiyi elde etme yöntemleri nelerdir, doğru nedir, fiziksel aktiviteye ilişkin bilginin geçerliği nedir türünden sorulara cevap aramaktadır.

Mantık: Bilgilerin sistemli bir şekilde incelenmesi üzerine odaklanır. Doğru bilgiye ulaştıracak mantık yöntemi nedir, katılımcılar için beden eğitiminin değerini belirlemede araştırmacılar ne kullanmalıdır gibi sorulara cevap aramaktadır.

Aksiyoloji: Toplumdaki değerlerin doğasını inceler. Bu alanın iki uzantısı etik ve estetikdir. Etik doğru ve yanlış, sorumluluk, davranış standartları gibi konularda çalışır. Etik ahlaki değerleri inceler. Ahlak ise insanların bir durumda yapması gereken doğru şeyi belirlemesine yardımcı olur. Estetik güzelliğin ve sanatın doğası üzerine çalışır. Becerili hareket ve ifade biçimi olarak dans bir sanat türü olarak görülebilir.

FELSEFE AKIMLARI

İDEALİZM

- ☞ Öncüsü Platon'dur (Eflatun).
- ☞ Varlık düşünceden ibarettir. Soyut kavramlar vardır.
- ☞ Değerler mutlak ve değişmezdir.
- ☞ Ruhsal güçler vardır ve evreni kontrol eder.
- ☞ Sporun ruhu, zihinsel gelişim, spor ruhu besler vb. düşüncelere sahiptir.
- ☞ Evrensel değerlere sahiptir.
- ☞ Dürüstlük ve sportmenlik gibi özellikleri geliştirmeyi hedefler.
- ☞ Spor bireylere düşünme fırsatı verir.
- ☞ Zihinsel ve sezgisel düşünce ön plandadır.
- ☞ Vücut ve zihin birlikte aynı anda gelişir der.

REALİZM

- ☞ Kurucusu Aristoteles'tir
- ☞ Varlık gerçeklerden ibarettir. Gerçek maddedir.
- ☞ Bilimsellik ön plandadır. İspat ister.
- ☞ İşini şansa veya soyut kavramlara bırakmaz, çalışır kendi yapar.
- ☞ Bilgi öznel değil nesneldir.
- ☞ Yerel kültürel değerlere sahiptir.
- ☞ Somut kavramlar vardır.
- ☞ Gözlenebilen ve ölçülebilen davranışlar söz konusudur.
- ☞ İstatistik, bilimsel veri, bilimsel çalışmalar vb. ön plandadır.
- ☞ Katı, disiplinli ve otoriter bir eğitim anlayışı vardır.

PRAGMATİZM

- ☞ Öncüsü J.Dewey'dir
- ☞ Yalnızca bireyin işine yarayan bilgi doğrudur.
- ☞ Bir görüşün yararlı olup olmaması, başarılı sonuç verip vermediğine, deneyerek ulaşılabilir. Ancak bu şekilde gerçeğe ulaşılabilir.
- ☞ Sürekli Denemek – Esneklik – Problem Çözme – Tümevarım – Tümdengelimden birlikte kullanılması söz konusudur.
- ☞ Faydacılık-yararcılık düşüncesi hakimdir.
- ☞ Somut yaşantı ile kazanılan deneyimler önemlidir.
- ☞ Spor eğitimi bireyi hayata hazırlamalıdır.
- ☞ Başarı görecelidir. Öznellik vardır. Bireysel farklar vardır.
- ☞ Yaparak yaşayarak öğrenme vardır.
- ☞ Öğretmen yol gösterici ve rehberdir.
- ☞ Günümüz beden eğitimi dersleri bu felsefeye göre dizayn edilmiştir.

VAROLUŞÇULUK (EGZİSTENSİYALİZM)

- ☞ Öncüsü J. P. Sartre'dir.
- ☞ Bireyin kendi değer sistemi vardır.
- ☞ Bu değer sistemi birey tarafından özgürce oluşturulmalıdır.
- ☞ Bireye karar verme özgürlüğü sunulur.
- ☞ Değer sistemi bireyden bireye değişiklik gösterir. Öznellik vardır.
- ☞ Her insan kendisinden, kendi değer yargılarından sorumludur.
- ☞ Kişiyi özgü programlar hazırlanır. Amaç bireyin kendini gerçekleştirmesidir.
- ☞ Çocuk ve gençlere sunulan sportif etkinliklerde çeşitlilik yaratılması ve bu çeşitlilik içerisinde seçim yapabilmesi imkânı sağlanır.
- ☞ Oyun yaratıcılığın gelişimini sağlar.
- ☞ Öğretmen rehberdir.

NATURALİZM

- ☞ Kurucu J.J Rousseau'dur.
- ☞ Özgür öğrenme ortamı vardır. Bireye gerekli doğal ortam sağlanır.
- ☞ Birey masum olarak doğar ve ne öğrenirse çevresinden öğrenir.
- ☞ Okul, eğitim yerleri vb. ortamlar çocuğun özgürlüğünü engeller.
- ☞ Birey eğitim konusunda serbest bırakılmalıdır.
- ☞ Doğanın kanunları uygulanmalıdır. Çocukların yarıştırılması doğaya aykırıdır.
- ☞ Öğrencilerin çevreyle etkileşimini sağlayarak öğrenmeyi gerçekleştirilmelidir.
- ☞ Öğretmen öğrenciyi zorlamamalıdır, insan öğrenmeye hazır olduğu zaman öğrenir.
- ☞ Öğrenciye hazır bilgi sunulmamalı, bilgiyi keşfetmesine imkân sağlayacak yöntemler kullanılmalıdır.
- ☞ Saldım çayıra mevlam kayıra yöntemi uygulanır.

HÜMANİZM

Bu felsefe her bireyin kendi en yüksek potansiyelinde gelişimini vurgular. Kişisel büyüme, kendini gerçekleştirme ve değerlerin gelişimi bu felsefenin ana öğretileridir. Öğrencilere birey olarak değer verme, öz saygılarını geliştirme, kişisel ve sosyal gelişimini destekleme, öz sorumluluğu artırma bu yaklaşımın nitelikleridir. Bu felsefeye göre beden eğitimi alanında çalışanlar, bireylerin hislerine, sınırlarına, amaçlarına, kapasitelerine dikkat ederek program hazırlamalıdır.

Modern Eğitim Felsefesi

Dewey aşamalı eğitim hareketinin lideridir. Onun düşünceleri Amerikan eğitimini etkilemiştir. Aşamalı eğitim pragmatist temelleri yansıtır. Dewey'in yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımı Amerikan eğitimini değiştirmiştir. Öğrenci merkezli yaklaşımları vurgulamıştır. Dewey ayrıca akıl ve beden bütünlüğünü benimsemiştir. Eğitim-aktiflikler sadece akıl için değil bütün olarak gelişim için olmalıdır. Aşamalı eğitim eğilimi okul müfredatlarına beden eğitiminin katılımını desteklemiştir. Beden yoluyla eğitim felsefesi 20. yy. beden eğitiminin en önemli etkilerinden biri olmuştur.

Beden Akıl İlişkisi

- ☞ Beden ve akıl ilişkisi nedir?
- ☞ Bu ikisi birbirinden ayrı mıdır?

Bu sorular filozoflar tarafından cevapları tartışılan sorulardır. Beden ve aklın ayrı olduğu düşüncesi düalizm olarak adlandırılırken ikisinin bir olduğu anlayış monizm olarak adlandırılır. Düalizm akıl ya da bedenin amir konumunda olduğunu ve bu ikisinin bağımsız olduğunu savunurken; monizm aklın ve bedenin bütün olarak çalıştığını ifade etmektedir. Monist yaklaşım bu yönüyle yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılım için ana felsefe konumundadır.

Spor Felsefesi

1960'lı yılların ortalarında alt disiplinlerin belirlenmesinden itibaren spor felsefesi ortaya çıkmıştır. Spor felsefesi sporun gerçekliği, anlamı ve eylemleri üzerine sistematik ve yansıtıcı bir çalışma alanıdır. Çalışma alanları farklı tür fiziksel aktivitelerin değeri ya da akıl ve beceri ilişkisi üzerine odaklanmaktadır. Bu alanda çalışanlar ayrıca etik konular hakkında mantığın ve analitik becerilerin kullanımını destekler. Bu alandaki felsefeler fiziksel aktiviteye katılımın anlamını belirlemede yardımcı olur. Bu noktada edinilen bilgiler alanda çalışanlara rehberlik eder. Ayrıca fiziksel aktiviteye katılım noktasındaki eşitsizliğin giderilmesine ilişkin de felsefe rehberlik eder. Bu konuda ayrıca kişinin mesleki felsefesi de çok önemlidir. Mesleki felsefenin gelişimi, olgunlaşma ve deneyimle birlikte şekillenir ve değişir. Mesleki felsefe alanda karşılaşılan birçok problemleri konuda alınacak etik kararlara yol gösterir. Alandaki kişinin felsefesi doğrudan davranışları yansıtır.

DİKKAT

Lumpkin'e (1990) göre spor felsefesi geliştirmenin katkıları şu şekildedir:

- ☞ Sporun anlam ve değerini ortaya koyar.
- ☞ Alandaki çalışmaların gelişmesini sağlar.
- ☞ Eğitim için zorunluluktur.
- ☞ Alanda çalışanlara yön verir.
- ☞ Programlar için bütünlük sağlar.
- ☞ Toplum sporun değerlere katkıları konusunda bilgilendirir.
- ☞ Alanda çalışanların ortak amaçlara hizmet etmesini kolaylaştırır.
- ☞ Spor eğitimi ile genel eğitim arasındaki ilişkiyi açıklar.
- ☞ Spor alanı çalışanları için temel teşkil eder.

Kişinin mesleki felsefe geliştirmesi ayrıca amaçların belirlenmesine de etki eder.

Amaçlar

Sporun gerçek amacı ve felsefesi Antik Çağ'da olduğu gibi eğitsel ve pedagojik amaçlar güder. Spor, özün gereği bir oyundur ve kısaca amaç insandır.

- ☞ Gerilim ve saldırganlıkları önlemek
- ☞ Farklı etnik grupları kaynaştırmak
- ☞ Ülkelere saygınlık kazandırmak
- ☞ Sosyal hareketlilik kazandırmak
- ☞ Bireye ve topluma statü kazandırmak
- ☞ Sağlıklı yaşam bilinci kazandırmak

Elde edilecek şampiyonluklar, madalyalar ve rekorlar amaca uygun yapılan sporda ortaya çıkan yan ürünlerdir. Elbette günümüzde hem spor yapmaya hem de izlemeye olan ilginin artmasıyla birlikte temel amacının dışında, ülkelere saygınlık kazandırmak, çeşitli olay ya da durumlara tepki göstermek ve ülkenin propagandasını yapmak gibi farklı amaçların güdüldüğü görülmektedir. Günümüzde beden eğitimi, egzersiz ve sporun birinci amacı programlara katılan kişilerin yaşam kalitelerini ve iyi olma durumlarını geliştirmektir. Bu anlamda yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılım için beceriler, bilgiler ve olumlu tutum sağlamak ana amaç hâline gelmiştir. Bu üç amacın karşılığı ise öğrenme alanları olarak örtüşmektedir. Bu üç alan bilişsel, psikomotor ve duyuşsal öğrenme alanlarıdır. Bu üç geleneksel öğrenme alanından önce günümüz beden eğitimi programlarının amaçlarını belirlemede önemli bir yere sahip olan Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği (NASPE) tarafından geliştirilen standartlar şu şekildedir:

- ☞ Çeşitli fiziksel aktiviteleri uygulamak için ihtiyaç duyulan motor beceri ve hareket örüntülerinde yeterli gösterir.

- ☞ Fiziksel aktivite, performans ve öğrenme için uygulamada gerekli olan hareket kavram, kural, strateji ve taktiklerini gösterir.
- ☞ Düzenli fiziksel aktiviteye katılır.
- ☞ Sağlık ilişkili fiziksel uygunluk seviyesini başarı ve sürdürür.
- ☞ Fiziksel aktivite ortamlarında kendine ve başkalarına saygılı sorumlu kişisel ve sosyal davranışlar gösterir.
- ☞ Sağlık, eğlence, mücadele, kendini ifade ve diğer sosyal etkileşimler için fiziksel aktiviteye değer verir.

NASPE standartları çerçevesinde ortaya konulan standartların dışında geleneksel öğrenme anlayışı içerisinde psikomotor alan motor becerileri ve fiziksel uygunluğu içerirken, bilişsel alan uygulamaların bilgi boyutunu, duyuşsal alan ise değerlerin benimsenmesini ve sosyal becerilerin gelişimini içermektedir. Ülkemizde geliştirilen 5-8 Beden Eğitimi ve Spor Programı'nda belirlenen özel amaçlar da bu standartlara benzer şekilde aşağıdaki gibidir (MEB, 2017):

- ☞ Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
- ☞ Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
- ☞ Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
- ☞ Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar.
- ☞ Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
- ☞ Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar.
- ☞ Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir.
- ☞ Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir.

Beden eğitimine özgü amaçların hepsi üç öğrenme alanına karşılık gelmektedir. Bu öğrenme alanına özgü davranışa dönük amaçlarda ülkemizde kazanım olarak programlarda belirtilmiştir.

Bilişsel Alan: Bu alan bilgi edinimi ve entelektüel gelişim ile ilişkilidir. Bloom ve ark. (1956) bu alan için eğitimsel hedeflerin taksonomisini geliştirmişlerdir. Bu alana ilişkin bazı örnekler Tablo 1'de sunulmuştur.

Bireyin zihinsel becerilerinin artırılması, geliştirilmesi hedeflenir. Bloom'un taksonomisine göre; bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarından oluşur.